

NOVINKY.CZ

1. Režisér Jiří Nekvasil: Ke Smetanovu dílu cítím obdiv

02.05.2024 novinky.cz - Radmila Hrdinová

[Odkaz na originál](#)

Klíčová slova: Jiří (5); NDM (5); Nekvasil (5); Marek (4); Ostrava (4); Šedivý (4); divadla (3); divadle (3); divadlo (3); opery (3); Ostravě (3); Jakub (2); Klecker (2); Národním (2); ostravském (2); ostravskému (2); 2024; Antonína; Bajúse; cyklus; Dvořáka; Jakubem; Juraje; Kleckerem; Markem; moravskoslezského; moravskoslezském; Národního; operami; operní; ostravské; ostravští; Ostravu; Ostravy; Šedivým; Smetanovský

Připravit kompletní provedení všech dokončených osmi oper Bedřicha Smetany v Roce české hudby 2024 je projekt, který zaslouží pozornost a ocenění. Troufli si na něj v **ostravském Národním divadle moravskoslezském (NDM)**, a to ve vlastních inscenacích. Poprvé ho uvedli v prvním březnovém týdnu ke dvoustému výročí Smetanova narození. Druhý cyklus začne 4. května a skončí 12. května, v den sto čtyřicátého výročí Smetanova úmrtí. Projekt vzbudil ohlas nejen u nás, ale i v zahraničí. U jeho zrodu i realizace stál po deset let ředitel **NDM**, režisér **Jiří Nekvasil**.

Kdy vznikla myšlenka na smetanovský cyklus?

Bylo to v roce 2014 při přípravě inscenace Čertovy stěny. Tehdy jsme se s dirigentem a hudebním ředitelem opery **Národního divadla moravskoslezského** Robertem Jindrou nadchli pro myšlenku připravit do roku 2024 nové inscenace všech dokončených Smetanových oper. A v jeho jubilejním roce je mít na repertoáru.

V naplňování toho záměru jsme pokračovali i s Jindrovým nástupcem ve funkci, dirigentem **Jakubem Kleckerem**, a cyklus jsme dovršili se současným ředitelem opery **Markem Šedivým**.

Tři nejstarší inscenace, Čertova stěna, Braniboři v Čechách a Tajemství, se vrátily na repertoár v obnovených premiérách s obměněným obsazením.

Takže šlo o dlouhodobý plán, který se promítl do dramaturgie šesti sezon. A sedmou jsme smetanovskému cyklu podřídili téměř celou. Kromě inscenací jsme společně s Janáčkovou filharmonií **Ostrava** vyprodukovali i dvě výjimečná poloscénická provedení Libuše s dirigentem Robertem Jindrou za účasti Pražského filharmonického sboru.

Jde o první smetanovský cyklus v historii **NDM**?

Nikoli, je již čtvrtý. Poprvé ho realizoval před sto lety první šéf **ostravské opery** Emanuel Bastl. Druhý se uskutečnil v roce 1956 a třetí v roce 1984, kdy ho realizovalo naposledy i pražské Národní **divadlo**. Od té doby se o to žádný operní soubor u nás nepokusil.

Po roce 1989 se Smetanovy opery, s výjimkou Prodané nevěsty, obecně hrají podstatně méně. To se snažíme tímto cyklem napravit a Rok české hudby je v tom samozřejmě velkou výzvou.

Jste režisérem čtyř titulů cyklu. Čím je pro vás Smetana zajímavý?

Můj vztah ke Smetanovi začal už v dětství, když jsem státoval v Prodané nevěstě a Hubičce. Později jsem byl i zbrojnošem v Daliborovi a jedním z Braniborů v Čechách. Měl jsem tak možnost tato díla dobře poznat.

V čase gymnaziálním mě okouzli Tajemství. I když jsem v něm nehrál, viděl jsem ho několikrát a naučil se ho z paměti. Když jsem studoval operní režii na pražské HAMU, zastával jsem takzvaně progresivní názor, že to nejlepší, co můžeme pro Smetanu udělat, je nehrát ho. Po čase se k němu vrátit s čerstvými očima, myslí a srdcem, se záměrem brát ho ne jako povinnost, ale radost a svátek.

Při jeho inscenování je důležité si uvědomit, že každá opera je naprosto jiná. Nelze k nim přistupovat s jednou šablonou. A také, že to nejdůležitější se odehrává uvnitř příběhů. Žánr a příběh je třeba důsledně přečíst i respektovat, ale smysl hledat za ním. Takto se svými spolupracovníky hledám nejpřesvědčivější divadelní jazyk, aby každá opera mluvila k dnešním divákům.

Cítím velký obdiv k celému Smetanovu dílu. Osobně jsou mi nejvzdálenější Dalibor a Libuše, kde vidím problém v libretu. A jsou to jediné dvě Smetanovy opery bez humoru. Ze zbývajících nedokážu vybrat nejoblíbenější.

Měl jsem štěstí, že jsem mohl režírovat sedm jeho oper, kromě Libuše, a to v **Národním divadle** v Praze, v **ostravském NDM** i na scéně koprodukčního partnera naší Prodané nevěsty, ve Slovinském národním **divadle** Opera a Balet v Lublani.

Smetanovský cyklus v **NDM Ostrava**

4. května Braniboři v Čechách (hudební nastudování **Jakub Klecker**, režie **Jiří Nekvasil**, prem. 9. 6. 2016)

5. května Prodaná nevěsta (**Marek Šedivý**, **Jiří Nekvasil**, prem. 15. 12. 2022)

6. května Dalibor (Robert Jindra, Martin Otava, prem. 22. 6. 2023)

7. května Dvě vdovy (**Marek Šedivý**, Rocc, prem. 9. 6. 2022)

9. května Hubička (**Marek Šedivý**, **Jiří Nekvasil**, prem. 29. 9. 2021)

10. května Tajemství (**Jakub Klecker**, Tomáš Studený, prem. 27. 4. 2017)

11. května Čertova stěna (**Marek Šedivý**, **Jiří Nekvasil**, prem. 12. 6. 2014)

12. května Libuše (Robert Jindra, prem. koncertního uvedení 10. 3. 2024)

Ohlasy kritiky na první uvedení cyklu jsou vstřícné. Jak ho přijali **ostravští** diváci?

Divácké přijetí bylo také velmi příznivé. Jsou diváci, kteří navštívili celý cyklus, a jsou i takoví, kteří hrdě avizovali, že přijdou i na druhý.

S každým dalším představením se v hledišti vznášel nepopsatelně krásný duch pospolitosti a hrdosti. Na Smetanu a jeho **operu**, také na **Ostravu** a naše **divadlo**. Každé představení se dočkalo vřelých ovací. Doufám, že takto povznášející atmosféru zažijeme i v květnu.

Jaké máte na smetanovský cyklus ohlasy ze zahraničí?

Privést do **Ostravy** zahraniční publikum a upozornit je na jedinečnost Smetanova odkazu, bylo jedním z našich cílů. Máme podchyceno celkem třicet devět návštěvníků ze zahraničí, nejen operních kritiků. Všechny recenze smetanovského cyklu jsou zveřejněny na našich webových stránkách. Za všechny bych rád ocitoval dvě. Oba kritici byli přítomni celému cyklu.

Nikolas Payne, bývalý ředitel operních domů Royal Opera, Covent Garden a English National Opera v Londýně a ředitel organizace Nicholas Opera Europa: Tento ambiciózní, mnoho let připravovaný projekt byl vskutku velkolepý. Soubor umělců, ve kterém se všichni vzájemně doplňovali, prokázal, že Smetana byl vrcholným hudebním dramatikem. Vždy zkoumal pravé lidské emoce. Jeho komedie nikdy neklesají k frašce, ale odhalují bolest skrytou za smíchem; stejně jako u děl Mozarta.

Byla pro mne čest sdílet tato představení se znalým a nadšeným publikem. Vážím si i poučného programu k inscenacím, dramaturgických úvodů **Juraje Bajúse** v angličtině před představeními, dvojazyčných titulků a nádherné knihy libret s novými anglickými překlady. **Smetanovský operní cyklus Ostrava 2024** má úroveň šířit odkaz tohoto skladatele po celém světě.

Sir Brian McMaster, emeritní generální ředitel operního domu Welsh National Opera a ředitel mezinárodní přehlídky Edinburgh International Festival: Slyšet skladatelova díla v pořadí, v jakém byla napsána, je velmi přínosné. To platí zejména pro Smetanovy opery, protože každá z nich je úplně jiná. Vidět je popořadě je neskutečně příjemné, protože to jsou famózní díla.

Úroveň inscenací byla v **Ostravě** vyšší, než jaká často bývá ve velkých mezinárodních operních domech. Úroveň dirigování, zpěv sboru, ucelenost inscenace, přednes slova a práce sólistů s textem v kombinaci s kvalitou jejich hlasů, to vše dalo vzniknout osmi skutečně nezapomenutelným večerům. Slyšet je na vlastní uši byl doopravdy obohacující zážitek.

Co přineslo setkání se Smetanovými **operami** **ostravskému** souboru?

Jedním ze záměrů cyklu směrem do českého operního života bylo otevřít prostor nové generaci smetanovské pěvecké interpretace. Dát jí příležitost. Nastudování se tak stalo výzvou pro řadu nejen domácích pěvců a pěvkýň. V padesáti devíti rolích jich debutovalo třiasedmdesát. Celkově se pak na prknech našeho **divadla** od roku 2014 odehrálo sto dvacet dva debutů v konkrétních rolích.

I pro orchestr a sbor je intenzivní setkání se Smetanovými operami mimořádným úkolem. Smetana je hráčsky velmi náročný a vyžaduje velkou koncentraci. Pro celé **divadlo** představoval smetanovský cyklus velkou uměleckou, produkční i marketingovou výzvu. Ale každá výzva a její naplnění jsou obohacující zkušeností a inspirací pro další cestu.

Jaké bonusy jste pro diváky celého cyklu připravili?

Za největší bonus považuji samu možnost vidět během devíti dnů všech osm dokončených Smetanových oper v kvalitní interpretaci, což tu dlouho nebylo a zase dlouho nebude.

Speciálním bonusem květnového cyklu je vypravení čtyř mimořádných vlaků, které diváky dopraví z Prahy na čtyři vybraná

představení a po nich je zase odvezou zpět do Prahy.

Zastávky jsou v Kolíně, Pardubicích, České Třebové a Olomouci. V **Ostravě** lze vystoupit i na stanici **Ostrava** – Stodolní, odkud je do **Dívalda Antonína Dvořáka** pěšky nejbližší.

Provázejí uvedení Smetanových oper i další akce?

Chtěl bych zmínit souborné knižní vydání libret všech osmi Smetanových oper v česko-anglické verzi. Libreta jsme nechali do angličtiny nově přeložit. Kniha obsahuje rovněž krátké studie o jednotlivých operách a stručné životopisné medailonky libretistů. Nic takového tu dosud neexistovalo.

V limitované edici tří set kusů jsme v originální grafické úpravě a s ilustracemi Marka Pražáka vydali nádherný fejeton Leoše Janáčka Tvůrčí mysl věnovaný Bedřichu Smetanovi. Rovněž i v anglickém překladu. Na téma Janáček – Smetana?! ... jsme uspořádali debatu s muzikologem Jiřím Zahrádkou, z níž vznikl záznam pro Český rozhlas.

V předvečer zahájení druhého cyklu, 3. května, proběhne debata s Pavlem Kosátkem, autorem nové životopisné knihy o Bedřichu Smetanovi. A 8. květen, což je volný den cyklu, přinese kavárenské povídání o Smetanovi s mladými muzikology a vedením opery.

Před odpoledním představením Libuše odhalíme na rodném domě v ulici Českobratrská pamětní desku **ostravskému** rodákovi, tenoristovi Richardu Kublovi, který žil v letech 1890 až 1964.

Proslavil se zejména v zahraničí, ale zpíval i v **Ostravě**. Smetanovy **opery** byly součástí jeho bohatého repertoáru.

URL | <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-hudba-reziser-jiri-nekvasil-ke-smetanovu-dilu-citim-obdiv-40469694>

[« zpět na začátek](#)